

*Beata Grochala**

KOMPETENCJA KOMUNIKACYJNA A GATUNEK – O RELACJI INTERNETOWEJ NA ŻYWO

Słowa kluczowe: kompetencja komunikacyjna, kompetencja tekstowa, relacja internetowa na żywo

Streszczenie. Powszechnie znane określenia to kompetencja komunikacyjna, pragmatyczna, socjolingwistyczna i to do nich odwołują się autorzy prac glottodydaktycznych. Zjawiskiem nieco marginalizowanym jest kompetencja tekstowa. W artykule podjęto próbę określenia wzajemnych relacji między wspomnianymi typami kompetencji, a także wskazano na konkretne zjawisko glottodydaktyczne związane z kompetencją tekstową, jakim jest przygotowanie studenta do percepcji/produkcji określonego gatunku. Jako przykładowy gatunek wykorzystano internetową relację sportową na żywo.

1. KOMPETENCJA KOMUNIKACYJNA I JEJ ASPEKTY

Większość opracowań dotyczących kompetencji komunikacyjnej zwraca uwagę na jej aspekt związany z używaniem języka. Potwierdza to definicja słownikowa, wg której „kompetencja komunikacyjna to świadoma lub nieświadomiana wiedza o regułach używania języka w różnych sytuacjach stwarzanych przez daną wspólnotę społeczną” (Skudrzykowa, Urban 2000, s. 86). Obok tak zdefiniowanej kompetencji komunikacyjnej wyróżnia się kompetencję pragmatyczną – zdolność nadawcy lub/i odbiorcy do zrozumiałego wyrażania się w idealnie pomyślanych sytuacjach komunikacyjnych oraz do rozumienia tego, co zostało wyrażone w aktach mowy (Skudrzykowa, Urban 2000); kompetencję socjolingwistyczną – idealną znajomość wszystkich reguł używania języka w zależności od sytuacji i roli społecznej (Skudrzykowa, Urban 2000) oraz kompetencję językową związaną ze znajomością języka pozwalającą rozumieć i budować coraz to nowe zdania (Skudrzykowa, Urban 2000). Owa koncepcja została wykorzystana w *Europejskim systemie opisu kształcenia językowego* (2003), w którym uznano,

* beatag@uni.lodz.pl, Katedra Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej, Instytut Filologii Polskiej, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Łódzki, al. Kościuszki 65, 90-514 Łódź.

że na kompetencje użytkownika języka składają się kompetencje ogólne oraz komunikacyjne kompetencje językowe, tworzone przez składniki: socjolingwistyczny, lingwistyczny i pragmatyczny (ESOKJ 2003, s. 99).

Literatura przedmiotu dostarcza licznych definicji kompetencji komunikacyjnej, językowej, lingwistycznej itp. Istotną rolę odgrywa tu dziedzina, w obrębie której posługujemy się owymi terminami. Od czasu wprowadzenia terminu „kompetencja językowa” przez Noama Chomskiego wielu badaczy podjęło próbę jego redefinicji, a także rozbudowania w całą sieć powiązań różnych typów kompetencji. Szczególne miejsce zajmują tu rozważania poświęcone kompetencji, dokonywane na gruncie glottodydaktycznym. Wyczerpujący przegląd różnych schematów kompetencji zorientowanych na aspekt nauczania języka odnaleźć można w pracy Anny Seretny, która zaprezentowała najważniejsze modele i ujęcia językowej kompetencji komunikacyjnej (por. Seretny 2011, s. 19–45). Szczególnie istotny dla niniejszych rozważań jest omówiony przez nią model Bachmana z 1990 r., w którym pojawia się termin „kompetencja tekstowa” (Seretny 2011, s. 30).

We wspomnianym już ujęciu kompetencji komunikacyjnej, zaproponowanym w ESOKJ, bardzo istotne jest zwrócenie uwagi na dwukierunkowość działań, będących przejawem kompetencji, a mianowicie na produkcję i odbiór: „stosowanie językowej kompetencji komunikacyjnej przejawia się w działaniach językowych, czyli w **rozumieniu i tworzeniu** tekstów/wypowiedzi, działaniach interakcyjnych i mediacyjnych” (ESOKJ 2003, s. 24). To rozróżnienie wydaje się bardzo istotne, jeśli uwzględnimy cały proces komunikacji, w którym pojawia się przemienność ról nadawczo-odbiorczych i, co ma z tym bezpośredni związek, przemienność tworzenia tekstów i ich percypowania.

W ujęciu trójskładnikowym językowej kompetencji komunikacyjnej, zaproponowanym w ESOKJ, najważniejszym elementem łączącym się z odbiorem tekstów jest aspekt pragmatyczny. Składnik ten „obejmuje wiedzę, kompetencję egzystencjalną i umiejętności odnoszące się do tego, co przy pomocy systemu lingwistycznego w jego zróżnicowanych wariantach socjolingwistycznych można osiągnąć w komunikacji” (Martyniuk 2004). Gdy wspomnimy raz jeszcze definicję słownikową, według której kompetencja pragmatyczna łączy się z rozumieniem tego, „co zostało wyrażone w aktach mowy”, wówczas warto zastanowić się, na jakie elementy należy zwrócić uwagę w procesie uczenia zarówno języków rodzimych, jak i obcych.

Polem w pewnym stopniu zaniedbanym w nauczaniu języka polskiego jako obcego (jppo) w tym zakresie wydaje się genologia lingwistyczna, rozumiana jako nauka o gatunkach mowy. Owszem, w toku nauczania zwraca się uwagę na sposób tworzenia różnych gatunków, zwłaszcza użytkowych, ale wciąż za mało uwagi poświęca się gatunkom medialnym, a zwłaszcza internetowym. Pojęciem, które zdaje się najlepiej łączyć z opisywanym problemem dydaktycznym, jest kompetencja tekstowa, związana z nadawaniem i odbieraniem tekstów zróżnicowanych gatunkowo.

2. KOMPETENCJA TEKSTOWA

Pojęcie kompetencji tekstowej pojawia się m.in. we wspomnianym już modelu kompetencji językowej L. Bachmana. Kompetencja tekstowa jest w nim częścią kompetencji organizacyjnej (obok kompetencji gramatycznej),

[...] obejmuje znajomość zasad rządzących organizacją dyskursu, a także umiejętność stosowania ich w praktyce. Kohezja odpowiada za wyznaczanie właściwych w danym kontekście relacji semantycznych (jak referencja, substytucja, elipsa, koniunkcja). Czuwa także nad poprawnością temetyczno-rematycznej struktury tekstu. Organizacja retoryczna z kolei monitoruje jego strukturę konceptualną oraz sposób oddziaływania na odbiorcę. Dzięki jej opanowaniu użytkownik wie, jak rozwijać narrację, budować opis, porównanie klasyfikację, jak dokonywać analiz. Umie też we właściwy sposób zaczynać, prowadzić i kończyć rozmowę, a także zwracać uwagę rozmówcy na określone aspekty wypowiedzi, wprowadzać i rozwijać jej określone wątki. (Seretny 2011, s. 30)

Tak opisana kompetencja tekstowa zbliża się do wyróżnionej w ESOKJ, w obrębie kompetencji pragmatycznej, kompetencji dyskursywnej, definiowanej jako „umiejętność układania zdań w spójne ciągi wypowiedzi językowych” (ESOKJ 2003, s. 110). Z kolei Anna Duszak, opierając się na teorii van Dijka i de Beaugrande, definiuje kompetencję tekstową jako „ludzką zdolność tworzenia i odbierania spójności tekstu oraz postrzegania podziałów w uniwersum tekstów” (Duszak 1998, s. 252). Badaczka podkreśla, że kompetencja tekstowa to przejaw kompetencji komunikacyjnej, jednocześnie zaś wskazuje, że pojęcie kompetencji komunikacyjnej należałoby uzupełnić o parametr interakcyjności. Kompetencja tekstowa łączy się bowiem ze zdolnością do tworzenia i odbierania tekstów, które w naturalny sposób splatają się z kulturowymi i językowymi uwarunkowaniami danego systemu komunikacyjnego. To ujęcie wydaje się najbardziej odpowiednie dla niniejszych rozważań. Pojawiają się tu bowiem dwa istotne problemy. Pierwszy związany jest z tzw. gatunkami/aktami mowy, specyficznymi dla danej kultury. Warto wspomnieć tu choćby o kilku wyróżnionych przez Annę Wierzbicką gatunkach uwarunkowanych kulturowo, jak np. polski donos, kawał czy podanie, angielski *job interview* lub czy *tok* jako gatunek naukowy (Wierzbicka 1999). Wydaje się zatem oczywiste, że aby we właściwy sposób taki tekst odczytać, należy najpierw zapoznać się z wyznacznikami gatunkowymi, przykładami jego tekstowych realizacji, a idąc dalej – wykształcić odpowiednią kompetencję tekstową. Kompetencja tekstowa jest zatem, powtórzmy raz jeszcze, odwołując się do wskazówek zawartych w ESOKJ, pewnym elementem kompetencji komunikacyjnej, a dokładniej jej aspektu pragmatycznego związanego z tworzeniem i percepcją tekstów. Warto zatem dokładniej przyjrzeć się potrzebie kształtowania kompetencji tekstowej właśnie w zakresie odbioru tekstów, ponieważ w większości przypadków jesteśmy odbiorcami tekstów, a nie ich nadawcami, zwłaszcza

w zakresie komunikowania masowego, co pokazuje m.in. piramida komunikacji McQuaila (por. McQuail 2007, s. 36).

W dzisiejszym „świecie bez granic” zagadnienie gatunku uwarunkowanego kulturowo może wydawać się czymś dziwnym. Rzeczywiście, większość nowo tworzonych gatunków ma charakter powszechny, choć można by mówić o pewnych odmianach kulturowych/lokalnych/językowych. Istotniejszy wydaje się tu inny problem – przygotowania do odbioru tekstu medialnego jako takiego, zwłaszcza w obrębie gatunków wyspecjalizowanych w jakimś zakresie. Wspomniana już Anna Duszak podkreśla, iż „znajomość schematów tekstowych wykształca się w procesach socjalizacji i inkulturacji mówcy” (Duszak 1998, s. 230). Nikt z nas nie rodzi się z ukształtowaną kompetencją tekstową. „Wiedza tekstowo-typologiczna może być także stymulowana przez działania instruktażowo-edukacyjne, tak o charakterze indywidualnym, jak i zorganizowanym [...]. Ludzie mogą wykazywać kompetencję na obszarze określonej kategorii tekstów, natomiast mieć trudność z rozpoznawaniem innych typów tekstów, nie mówiąc już o ich tworzeniu” (Duszak 1998, s. 231).

Gatunkiem stanowiącym podstawę niniejszych rozważań stały się internetowe relacje sportowe na żywo. Powodów zainteresowania właśnie tym typem tekstów jest kilka. Przede wszystkim sport, czy konkretniej – język sportu, to zjawisko, które w nauczaniu języka polskiego jako obcego pojawia się bardzo rzadko¹. Po drugie, Internet stał się w tej chwili podstawowym źródłem informacji, rozrywki, komunikacji i mimo tego, iż jest to medium powszechnie znane i dostępne, to jednak niektóre obecne w nim teksty wymagają odpowiedniego przygotowania od odbiorcy. Wreszcie po trzecie poczynione tu obserwacje włączają się w szerszą perspektywę badawczą dotyczącą rozmaitych komentarzy sportowych na żywo².

Celem niniejszego artykułu jest próba spojrzenia na internetowe relacje sportowe na żywo w aspekcie porównawczym i wskazanie miejsc ważnych z perspektywy percepcji tego typu tekstów dokonywanej zarówno przez native speakerów, jak i przez osoby uczące się języka polskiego jako obcego (choć także innych języków) oraz wskazania zależności między kompetencją komunikacyjną, a właściwie tekstową, a odbiorem omawianego gatunku.

3. INTERNETOWA RELACJA SPORTOWA NA ŻYWO JAKO GATUNEK

Internetowa relacja sportowa na żywo to stosunkowo nowy gatunek, który cały czas się kształtuje, a tym samym nie posiada jeszcze sztywno określonych

¹ Więcej na temat obecności sportu w podręcznikach do nauczania jppo w artykule (Grochala 2013).

² Por. m.in. Grochala 2009, 2011.

wzorców, jak i odpowiedniej tradycji, która pozwoliłaby na jednoznaczne kwalifikacje i opisy. Wykształciła się ona wraz z rozwojem Internetu jako forma wtórna wobec relacji telewizyjnej, jednak wykorzystująca znacznie mniejszy zasób środków wyrazu aniżeli pierwowzór – pozbawiona jest bowiem obrazu (wizji). Problematiczna jest już sama nazwa gatunku. W języku polskim przyjęło się określenie *relacja na żywo* bądź *relacja on-line*, z kolei na gruncie angielskojęzycznym *minute-by-minute sports commentary*, w skrócie często jako MbMS, a w języku niemieckim *Live-Kommentar*. Zasadniczo można by zbagatelizować problem nazwy i nie zastanawiać się, czy jest to relacja czy komentarz³. Jednak w polskiej tradycji genologicznej oba terminy dotyczą innych, choć pokrewnych gatunków. W *Słowniku terminologii medialnej* (2006) komentarz definiowany jest jako gatunek wypowiedzi prasowej, który „kieruje uwagę odbiorców na bieżące sprawy, kształtuje ich punkt widzenia, informuje, jak należy odbierać rzeczywistość, wyjaśniając procesy w niej zachodzące, rzuca nowe światło na problem, naprowadzając na sposób myślenia komentatora, który przekonuje odbiorców do swoich racji. [...] Komentarz graniczy z informacją z tego względu, że wymaga podania faktów, aby je potem naświetlać i interpretować. [...] Celem zasadniczym komentarza jest wyrażanie stanowiska wobec zaistniałych faktów, ich analiza oraz rzeczowa argumentacja z przywoływaniem różnych punktów widzenia i polemizowaniem z nimi i ostatecznie przekonywanie autora do swoich racji”, natomiast relacja to „gatunek dotyczący zdarzeń, które jeszcze się nie zakończyły. Charakteryzuje ją z jednej strony katalogowe podawanie faktów, z drugiej żywe i barwne opisywanie przebiegu wydarzeń, eksponujące emocje osoby przekazującej tę relację” (*Słownik...* 2006). Autorzy hasła zaznaczają, że „autor najczęściej nazywany jest sprawozdawcą bądź komentatorem, mimo że mówi o wydarzeniach bieżących, których finał następuje razem z zakończeniem.” (*Słownik...* 2006). Gdyby nazwę traktować jako główne kryterium rozróżniania gatunku, to wówczas na gruncie polskim mielibyśmy do czynienia z odmiennym typem genologicznym aniżeli na gruncie angielskim czy niemieckim. Tymczasem, choć między badanymi tekstami istnieją różnice, mamy *de facto* do czynienia z tym samym gatunkiem o różnych nazwach. Odbiorca o odpowiednio ukształtowanej kompetencji tekstowej bez trudu rozpozna podobieństwo omawianych tekstów. Dla osoby o nieodpowiednio ukształtowanej kompetencji tytuł zawierający nazwę gatunku może okazać się najistotniejszy i spowodować nieodpowiedni odbiór tekstu. Oczywiście osoba zainteresowana danym typem tekstu, która chce się z nim zapoznać, najprawdopodobniej przeczyta tekst, czy raczej będzie czytać tekst⁴, co wynika ze specyfiki relacji sportowej na żywo,

³ Można uznać, że nazwa *komentarz* to tylko kalka z języka angielskiego, ale jest to zjawisko bardziej złożone, nie poddające się prostym klasyfikacjom. O nazwie gatunku więcej w Grochala 2012b.

⁴ W relacji internetowej na żywo proces powstawania tekstu i jego odczytania dzieli zaledwie kilkanaście sekund.

niezależnie od tytułu. Powód jest oczywisty – ma wówczas możliwość śledzenia tego, co dzieje się na arenie sportowej, może dokonywać własnych ocen i osądów, zwłaszcza wtedy, gdy relacja internetowa staje się jedynym źródłem informacji o spotkaniu. Zatem prymarną funkcją relacji internetowej jest funkcja informacyjna, co nie wyklucza jednak obecności w niej innych elementów, np. ekspresywnych.

4. POLSKIE, NIEMIECKIE I ANGIELSKIE RELACJE NA ŻYWO – PODOBIEŃSTWA I RÓŻNICE

Zasadniczy schemat relacji internetowej na żywo jest taki sam niezależnie od języka, w którym powstaje. Najważniejszym elementem, stanowiącym jądro konstrukcyjne, jest prezentacja najważniejszych wydarzeń dziejących się na danej arenie sportowej. Wpływ na sposób prezentacji ma relacjonowana dyscyplina sportu – np. w przypadku meczów elementem konstrukcyjnym jest czas, zaś w przypadku lekkooatletyki kolejność skoku, numer biegu itp. Ze względu na najbardziej rozbudowaną strukturę do najciekawszych należy zaliczyć relacje meczowe i to one stanowią materiał badawczy do niniejszych analiz.

Różnice, i to znaczne, widać zaś w szacie graficznej, architektonice hipertekstu, za jaki uznać należy relację. Tu każdy z portali wykształcił własny styl prezentacji relacji, tu także pojawiają się znaczące różnice w obrębie poszczególnych języków.

I tak polskie relacje są najbardziej statyczne (por. Grochala 2012a). Mamy bowiem możliwość śledzenia tego, co dzieje się na boisku, kontrolowania wyniku, składów. Aż tyle i... tylko tyle. Niemieckie portale oferują bowiem zdecydowanie bardziej złożony hipertekst, dostarczają tym samym większej liczby informacji. Na przykład podczas kolejki Bundesligi możemy jednocześnie śledzić przebieg wszystkich spotkań dziejących się w danym momencie, na bieżąco kontrolować tabelę, zmieniającą się w zależności od wyników itp. Najważniejsza jednak różnica dotyczy udziału odbiorcy w kształtowaniu relacji. W polskich realiach pozostaje on bierny, zaś w niemiecko- i angielskojęzycznych ma możliwość czynnego uczestnictwa właśnie w komentowaniu, stąd większa trafność tego określenia, wydarzeń na boisku. Odbiorcy mogą wypowiadać się na forum na temat przebiegu zawodów, a moderatorzy włączają niektóre wypowiedzi do całego komentarza, jednocześnie ustosunkowując się do nich. Wynika z tego bardzo dynamiczny i raczej ekspresywny, zwłaszcza w przypadku relacji anglojęzycznych, charakter prezentowanych treści. Dla porównania, poniżej przedstawiono fragment relacji z tego samego meczu w trzech różnojęzycznych portalach (tabela 1).

Tabela 1. Zestawienie relacji z tego samego meczu w różnorodnych portalach internetowych

	www.interia.pl	www.spenglercup.ch	www.guardian.co.uk
35. min.	Puyol zagrał jednak zgodnie z przepisami	Spielunterbrechung, weil Drogba und Puyol behandelt werden müssen. Drogba, weil er nach einem Kopfballduell unglücklich gelandet ist; Puyol, weil ihm Drogba kurz zuvor scheinbar und unbeabsichtigt auf die Hand gestiegen ist. Beide dürften weitermachen. [Przerwa w grze, ponieważ Drogba i Puyol muszą być opatrzeni. Drogba, ponieważ wyładował nieszczęśliwie po pojedynku główkowym, Puyol, ponieważ krótko przed tym Drogba najwyraźniej nieświadomie stanął mu na ręce. Obaj będą kontynuowali grę]⁵	Puyol appears to have suffered a wrist injury. Winding, He show it to Terry... but got no sympathy from the Chelsea captain, who squeezed his stricken arm, eliciting more wincing. Really, what was Puyol expecting Terry to do? "Re: your comment about Iniesta in the elevator on 25 mins," beings Chris Oquendo. "What good will that do since he'll get out and leave you in the lift?!" I like to think that once he extricated himself, he'd call the fire brigade to save me. You know how much footballers are concerned about the well-being of journalists. [Puyol ma kontuzję nadgarstka. Pokazuje do Terrego... ale nie spotyka się ze zrozumieniem u kapitana Chelsea, który ścisnął jego ramię, przez co Puyol się skrzywił. Ale czego właściwie Puyol oczekuje od Terrego? Odp: W sprawie komentarza o Inieście w windzie w 25 minucie Chrisa Oquendo: „Co by to dało, kiedy on by się wydostał i zostawiłby cię w windzie?” Chciałbym wierzyć, że kiedy sam by się uwolnił, zadzwoniłby po straż pożarną. Wiesz, jak piłkarze dbają o odpowiedni wizerunek wśród dziennikarzy].
38. min.	Argentyńczyk powalił na ziemię Meirelesa	War Barca vor zehn Minuten noch klar überlegen, erleben wir nun die ruhigste Phase des Spiels, was vor allem Chelseas Mittelfeldspielern entgegenkommen dürfte; vor allem Lampard, Raul Meireles und Mikel mit großem Laufpensum bisher. [Barca dominowała przez ostatnie 10 minut, teraz przeżywamy spokojny okres gry, co sprzyja przede wszystkim graczom środka pola z Chelsea, przede wszystkim Lampardowi, Raulowi Meirelesowi i Mikelowi, którzy dużo do tej pory biegali].	Delapovic flings in another long throw. It's headed out as far as Meireles, who unleashes a volley from 20 yards. Blocked. [Delapovic wybija piłkę dalekim uderzeniem. Wyładowała tak daleko, że Meireles uderza ją z woleja z 20 jardów. Strzał zablokowany].

⁵ Zaproponowane tu tłumaczenia autorskie są raczej swobodną interpretacją, której celem jest ukazanie różnic między poszczególnymi relacjami.

WNIOSKI

Już bardzo pobieżna, choćby wizualna, analiza porównawcza pokazuje, że komentarze znacznie się od siebie różnią właściwie we wszystkich warstwach – od długości tekstu poczynając na ekspresywności skończywszy. Słuszne wydaje się zatem przygotowanie odbiorcy do percepcji znanego mu skądinąd gatunku w innej wersji językowej. Za miejsca trudne, wymagające odpowiedniej kompetencji tekstowej, można uznać już samą specyficzną konstrukcję hipertekstu, słownictwo, a nawet ikonografię, która bywa różna w różnych kręgach językowych. Większość z tych zagadnień mogłaby z powodzeniem pojawić się na lekcji języka polskiego jako obcego. Warto w tym miejscu podkreślić, iż z trzech głównych sposobów kulturowego uczenia się wskazanych przez Michaela Tomasello – emulacji, rytualizacji ontogenetycznej i naśladowania – najważniejsze w edukacji szkolnej jest naśladowanie (por. Tomasello 2002). Wiąże się to z edukowaniem, wdrażaniem ludzi do konkretnego systemu. „Kompetencje komunikacyjne mamy bowiem docelowo takie, jakie są wystarczające do «obsługi» danego systemu funkcjonalnego, przede wszystkim w aspekcie możliwości komunikowania wedle wzorów i reguł obsługujących specyficzne medium komunikacyjne systemu funkcyjnego” (Graszewicz, Lewiński 2005, s. 68). A zatem, by osiągnąć odpowiednie efekty edukacyjne, musimy wykształcić kompetencję tekstową opartą w dużej mierze na naśladownictwie. Jak pisze Grażyna Sawicka, człowiek powinien dążyć do sprawnego komunikowania się, a to łączy się ze sprawnym operowaniem konwencjami z różnych poziomów kompetencji komunikacyjnej (Sawicka 2006, s. 299).

Kompetencja tekstowa może być uwarunkowana kulturowo, ale może być również tak, że gatunek będzie podobnie ukształtowany w różnych językach, a mimo to trudny w percepcji. Dlatego warto sięgać w nauczaniu języków obcych po teksty zróżnicowane gatunkowo, a te internetowe są najłatwiej dostępne. Rzecz jasna, że dzięki Internetowi możemy sięgnąć do interesujących nas tekstów w języku rodzimym, ale czyż nie większa satysfakcja, jeśli właściwie odczytamy tekst obcy?

BIBLIOGRAFIA

- Duszak A., 1998, *Tekst, dyskurs, komunikacja międzykulturowa*, Warszawa.
- Europejski system opisu kształcenia językowego: *uczenie się, nauczanie, ocenianie*, 2003, przeł. W. Martyniuk, Warszawa.
- Graszewicz M., Lewiński D., 2005, *Kompetencja komunikacyjna a edukacja*, [w:] *Aspekty kompetencji komunikacyjnej*, red. B. Sierocka, Wrocław, s. 65–72.
- Grochala B., 2009, *Internetowy komentarz sportowy na żywo jako nowa (?) formuła komentarza sportowego*, [w:] *Język żyje. Rzecz o współczesnej polszczyźnie*, red. K. Ożóg, Rzeszów, s. 209–217.
- Grochala B., 2011, *Ten sam gatunek w dwóch odmianach – o telewizyjnej i internetowej relacji sportowej na żywo*, [w:] *Gatunki mowy i ich ewolucja*, t. 4: *Gatunek a komunikacja społeczna*, red. D. Ostaszewska, Katowice, s. 169–180.

- Grochala B., 2012a, *Język internetowej relacji sportowej na żywo*, [w:] *Język nowych mediów*, red. K. Michalewski, Łódź, s. 21–30.
- Grochala B., 2012b, *Komentarz (sportowy), relacja (sportowa), sprawozdanie (sportowe) – przegląd stanowisk*, „Acta Universitatis Lodzensis, Folia litteraria polonica”, nr 3 (17), s. 93–103.
- Grochala B., 2013, *Czy podręczniki do nauczania jpjo przygotowują do uczestnictwa w wydarzeniach sportowych?*, [w:] *Glottodydaktyka polonistyczna w obliczu dynamiki zmian językowo-kulturowych i potrzeb społecznych*, t. 2, Lublin, s. 57–66.
- Komorowska H., 2001, *Metodyka nauczania języków obcych*, Warszawa.
- Martyniuk W., 2004, *Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie (ESOKJ). Materiał roboczy dla uczestników seminarium DOS TTS*, <http://www.e-dos.org/pliki/handout%20dra%20Martyniuka.pdf> [7.07.2012].
- McQuail D., 2007, *Teoria komunikowania masowego*, Warszawa.
- Sawicka G., 2006, *Język a konwencja*, Bydgoszcz.
- Seretny A., 2011, *Kompetencja leksykalna uczących się języka polskiego jako obcego w świetle badań ilościowych*, Kraków.
- Skudrzykowska A., Urban K., 2000, *Mały słownik terminów z zakresu socjolingwistyki i pragmatyki językowej*, Kraków–Warszawa.
- Słownik terminologii medialnej*, 2006, red. W. Pisarek, Kraków.
- Tomasello M., 2002, *Kulturowe źródła ludzkiego poznania*, Warszawa.
- Wierzbicka A., 1999, *Język – umysł – kultura*, Warszawa.
- <http://nazywo.interia.pl/relacja/12-finalu-chelsea-londyn-fc-barcelona,3226> [11.07.2012]
- <http://www.guardian.co.uk/football/2012/apr/18/chelsea-barcelona-champions-league-live> [11.07.2012]
- <http://www.spenglercup.ch/fussball/champions-league/fc-chelsea/fc-barcelona/2012-04-18.html?l=en> [11.07.2012]

Beata Grochala

COMMUNICATIVE COMPETENCE AND THE GENRE – ON ONLINE LIVE BROADCASTS

Keywords: communicative competence, textual competence, online live coverage

Summary. The terms communicative competence, pragmatic competence and sociolinguistic competence are widely known. The textual competence, on the other hand, is somewhat marginalized by the specialists. The author of the article attempts to define the relations between the aforementioned types of competence. She also points out to a process connected to the textual competence, which is the process of preparing a student to perceive/produce a certain genre. The online live sports coverage serves as an example of such a genre.